

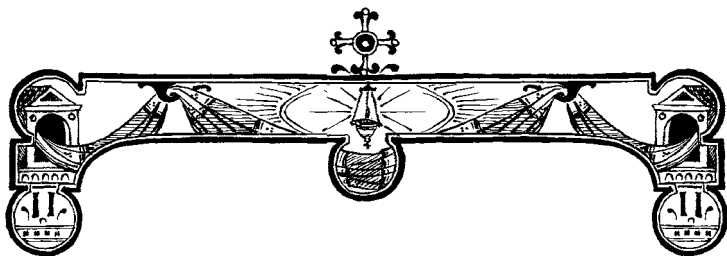
ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

34

ἑοσίου Μάρκου
τοῦ Ἀσκητοῦ

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ
ΩΡΩΠΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Πρόλογος

Ὁ Ὅσιος Μάρκος ὁ ἀσκητὴς εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπιφανέστερους ἀσκητικούς συγγραφεῖς τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐζησε σὰ τέλη τοῦ 4ου καὶ σὶς ἀρχές τοῦ 5ου αἰ. Ἦταν μαθητὴς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Διετέλεσε πρεσβύτερος καὶ προϊστάμενος μοναστικῆς ἀδελφότητας στὴν Ἄγκυρα, πρὶν ἀποσυρθεῖ στὴν ἔρημο τῆς Γαλατίας, ὅπου ἀσκήτεψε μόνος. Κοιμήθηκε αἰωνόβιος μετὰ τὸ 430.

Φιλόθεος καὶ φιλόπονος ὁ ὅσιος Μάρκος, ἐπιδόθηκε γιὰ ἐξήντα χρόνια στὴ νήψη καὶ τῇ μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν. Φτάνοντας «εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ἀρετῆς», ὅπως σημειώνει χαρακτηριστικά ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης στό συναξάρι τοῦ (5 Μαρτίου), ἀπέκτησε τὰ χαρίσματα τῆς θαυματουργίας καὶ τῆς ἁγιοπνευματικῆς σοφίας. Τό τελευταῖο τό ἀποδεικνύουν διαχρονικά τὰ δογματικά καὶ ἀσκητικά του συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ἔγιναν τόσο δημοφιλή, ὥστε οἱ βυζαντινοὶ χριστιανοὶ ἔφτασαν νά λένε: «*Πάντα πώλησον καὶ Μᾶρκον ἀγόρασον*!» Τῇ μαρτυρία του, ἄλλωστε, ἐπικαλοῦνται συχνά μεταγενέστεροί του ἀσκητικοὶ συγγραφεῖς, ὅπως ὁ ἀββάς Δωρόθεος, ὁ ὅσιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης, ὁ ὅσιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς κ.ἄ.

Ἕνα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ θεοφόρου ἀσκητῆ, μικρὸ ἀλλὰ ἐξοχο, εἶναι καὶ τὸ *Περὶ νόμου πνευματικοῦ*, πού περιέχεται στὴ *Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπικῶν*. Σ' αὐτό, σέ διακόσια

ἀποφθεγματικά «κεφάλαια», μέ τρόπο πρωτότυπο ἀλλά καί μέ σέρεν θεμελίωση στήν Ἁγία Γραφή καί τήν ἱερή Παράδοση, ἀναλύεται ἡ λειτουργία τοῦ πνευματικοῦ νόμου. Ὁ νόμος αὐτός, σύμφωνα μέ τόν ἱερό συγγραφέα, εἶναι «ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας», ὁ ὁποῖος περιέχεται στό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ. Ἡ τήρηση τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν ἀποτελεῖ τό περιεχόμενο τῆς χριστιανικῆς ἀσκήσεως καί ὁδηγεῖ τούς πιστούς ἀπό τή δουλεία τῶν παθῶν στήν ἐλευθερία τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ καί στήν εἰρήνη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ ὄσιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος (949-1022) ἔφτασε σέ πολύ νεαρή ἡλικία στή θέα τοῦ ἀκτίστου θείου φωτός, μελετώντας μέ ὑπόδειξη τοῦ πνευματικοῦ του πατέρα τό σύγγραμμα αὐτό τοῦ ὀσίου Μάρκου καί ἐφαρμόζοντας κυρίως τήν ἀκόλουθη συμβουλή του: «Ἄν ζητᾶς νά θεραπευθεῖς, φρόντισε τή συνείδησή σου καί κάνε ὅ,τι σοῦ λέει...».

Σήμερα, πού ἡ περιφρόνηση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ ἔχει ὁδηγήσει τήν κοινωνία μας σέ βαθιά κρίση καί σέ ἀδυναμία διακρίσεως τοῦ καλοῦ ἀπό τό κακό, τά θεόσοφα «κεφάλαια» τοῦ ἁγίου Μάρκου προβάλλουν ὡς πολύτιμος καθοδηγητικός κανόνας τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Τά σημαντικότερα ἀπ' αὐτά ἔχουν ἀνθολογηθεῖ σίς ἐπόμενες σελίδες καί πιστεύουμε ὅτι θά ὠφελήσουν τούς ἀδελφούς μας ἐκείνους πού ἀγωνίζονται εὐσυνείδητα ν' ἀπαλλαγοῦν «ἀπό τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου» καί νά οἰκιωθοῦν «τὸν νόμον τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (πρβλ. Ρωμ. 8:2).

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ

Ὁ πνευματικός νόμος

ΕΠΕΙΔΗ πολλές φορές θελήσατε νά μάθετε πῶς ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι πνευματικός, σύμφωνα μέ τόν ἀπόστολο (βλ. Ρωμ. 7:14), καί τί πρέπει νά γνωρίζουν καί νά κάνουν ὅσοι θέλουν νά τόν τηρήσουν, θά σᾶς πῶ γι' αὐτό κατά τή δύναμή μου.

*

Πρῶτα-πρῶτα γνωρίζουμε ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἡ ἀρχή καί ἡ μεσότητα καί τό τέλος κάθε καλοῦ. Τό καλό εἶναι ἀδύνατο νά πράττεται ἢ νά πιστευεῖται παρά μόνο μέ τήν ἔνωση μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό καί μέ τόν φωτισμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

*

Σέ κάθε προσπάθειά σου βάλε ἀρχή Ἐκείνον πού εἶναι ἡ ἀρχή κάθε καλοῦ, γιά νά γίνει κατά Θεόν ἐκείνο πού ἀποφάσισες νά κάνεις.

*

Ἡ βέβαιη πίστη εἶναι ἕνας ἰσχυρός πύργος. Καί ὁ Χριστός γίνεται τά πάντα γιά τόν ἄνθρωπο πού πιστεύει.

*

Ὁ νόμος τοῦ Εὐαγγελίου, πού ὁδηγεῖ στήν ἐλευθερία, διδάσκει ὅλη τήν ἀλήθεια. Καί οἱ πιά πολλοί τόν διαβάζουν ἀπλά γιά νά τόν γνωρίσουν· λίγοι, ὅμως, τόν καταννοοῦν, ἀνάλογα μέ τήν ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν. Ὁ νόμος αὐτός γιά νά διαβαστεῖ χρειάζεται ἐπίγνωση, γιά νά κατανοηθεῖ χρειάζεται τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν, ἀλλά

γιά νά ἐκπληρωθεῖ ἀπαιτεῖται τό ἔλεος τοῦ Χριστοῦ.

✱

Μή ζητᾶς νά δεῖς τήν τελειότητα τοῦ θείου νόμου σέ ἐνάρετους ἀνθρώπους, γιατί τέλειος σέ ἀρετές δέν μπορεί νά βρεθεῖ κανείς. Ἡ τελειότητά του εἶναι κρυμμένη στόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ.

✱

Ὁ Κύριος εἶναι κρυμμένος μέσα στίς ἐντολές Του καί ἀποκαλύπτεται σ' ἐκείνους πού Τόν ζητοῦν, ἀνάλογα μέ τήν προθυμία τους στήν ἐκτέλεση αὐτῶν τῶν ἐντολῶν.

✱

Ὅταν ἀσκήσουμε βία στόν ἑαυτό μας γιά τήν ἐκτέλεση ὅλων τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, τότε θά ἀντιληφθοῦμε ὅτι ὁ νόμος τοῦ Κυρίου εἶναι τέλειος καί ὅτι ἐμεῖς μέν τόν ἐφαρμόζουμε μέ τά καλά μας ἔργα, κανείς ἀνθρώπος, ὅμως, δέν μπορεί νά τόν τηρήσει τέλεια χωρίς τούς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ.

✱

Ὅποιος ἔχει ταπεινοφροσύνη καί ἐργασία πνευματική, ὅταν διαβάζει τίς θεῖες Γραφές, ὅλα τά ἐννοεῖ ἀναφορικά μέ τόν ἑαυτό του καί ὄχι μέ ἄλλον.

✱

Νά μελετᾶς τά λόγια τῆς Γραφῆς, ἐκτελώνοντας τίς θεῖες ἐντολές, καί μήν καταγίνεσαι σέ πλατειασμούς καί θεωρητικές ἀναλύσεις, πού φέρνουν ὑπερηφάνεια.

Ἐκεῖνος πού γνωρίζει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί τό ἐκτελεῖ κατά τή δύναμή του, μέ μικροῦς κόπους ἀποφεύγει τούς μεγάλους.

✱

Ἐκεῖνος πού δέν προτιμᾷ θεληματικά τούς κόπους γιά χάρη τῆς εὐσέβειας, δοκιμάζεται σκληρότερα ἀπό τούς ἀθέλητους κόπους.

✱

Ἡ συνείδηση εἶναι ἓνα βιβλίο πού τό ἔχουμε ἀπό τή φύση μας. Ἐκεῖνος πού τό μελετᾷ στήν πράξη, δέχεται θεία βοήθεια.

✱

Ἄν ζητᾷς νά θεραπευθεῖς, φρόντισε τή συνείδησή σου καί κάνε ὅ,τι σοῦ λέει, καί πολύ θά ὠφεληθεῖς.

✱

Τά κρυφά τοῦ κάθε ἀνθρώπου τά γνωρίζουν ὁ Θεός καί ἡ συνείδησή του. Ἀπ' αὐτά τά δύο ἅς διορθώνεται ὁ καθένας.

✱

Ἡ ἀγαθή συνείδηση ἀποκτᾶται μέ τήν προσευχή καί ἡ καθαρή προσευχή μέ τή συνείδηση. Γιατί ἀπό τή φύση τους ἔχουν ἡ μία τήν ἀνάγκη τῆς ἄλλης.

✱

Ὅποιος ἐκτελεῖ ἐντολή τοῦ Θεοῦ, ἅς περιμένει τόν πειρασμό πού τήν ἀκολουθεῖ. Γιατί ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Χριστό μέ τά ἀντίθετα δοκιμάζεται.

✱

Ἐκεῖνος πού θέλει νά νικήσει τούς πειρασμούς χωρίς προσευχή καί ὑπομονή, δέν θά τούς διώξει, ἀλλά θά περιπλακεῖ περισσότερο.

✱

Μή λές ὅτι ἔχεις ἀποκτήσει ἀρετή χωρίς θλίψη. Γιατί ἡ ἀρετή πού ἀποκτᾶται μέ ἄνεση εἶναι ἀδοκίμαστη.

✱

Τά αἰώνια ἀγαθὰ ἔχουν ἐτοιμαστῆ γιά τούς ἀνθρώπους πού περνοῦν θλίψεις. Ὅμοια καί τά αἰώνια βάσανα ἔχουν ἐτοιμαστῆ γιά τούς ἀνθρώπους πού περνοῦν μέ κενοδοξία καί ἡδονή.

✱

Μή νομίζεις ὅτι κάθε θλίψη ἔρχεται στούς ἀνθρώπους ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν τους. Ὑπάρχουν ἀνθρω-

ποι πού εὐαρεστοῦν τόν Θεό, καί ὅμως ἔχουν θλίψεις. Γιατί ἡ Γραφή, πού λέει ὅτι «οἱ ἀσεβεῖς θά διωχθοῦν» (Ψαλμ. 36:28), λέει ἐπίσης ὅτι «ὅλοι ὅσοι θέλουν νά ζήσουν μέ εὐσέβεια, σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, θά ἀντιμετωπίσουν διωγμούς» (Β΄ Τιμ. 3:12).

✱

Στίς θλίψεις ἐναντιώθηκαν πολλοί μέ πολλούς τρόπους. Κανείς, ὅμως, δέν τίς ξεπέρασε χωρίς προσευχή καί μετάνοια.

✱

Κάθε ἀθέλητης θλίψεως νά ἀναλογίζεσαι τό ἀποτέλεσμα, καί θά βρεῖς σ' αὐτό τό σβήσιμο κάποιας ἁμαρτίας.

✱

Κάθε κατά Θεόν θλίψη εἶναι πραγματικό ἔργο εὐσέβειας. Γιατί ἡ ἀληθινή ἀγάπη δοκιμάζεται μέ τά ἀντίθετα.

✱

Τίς θλίψεις τοῦ παρόντος νά τίς ἀνταλλάσσεις προκαταβολικά μέ τά μελλοντικά ἀγαθά, καί ποτέ δέν θά ἀτονήσει ὁ ἀγώνας σου ἀπό ἀμέλεια.

✱

Οἱ χλευασμοί τῶν ἀνθρώπων φέρνουν θλίψη στήν καρδιά, ἐξαγριζοῦν ὅμως ἐκείνους πού τούς ὑπομένουν.

✱

Ἄν ζημιωθεῖς ἢ χλευαστεῖς ἢ διωχθεῖς ἀπό κάποιον, μή σκέφτεσαι τό παρόν, ἀλλά περίμενε τό μέλλον, καί θά διαπιστώσεις ὅτι αὐτός σοῦ ἔγινε πρόξενος πολλῶν καλῶν ὄχι μόνο στήν παρούσα ζωή ἀλλά καί στή μέλλουσα.

✱

Ἐκεῖνος πού ἀδικεῖται ἀπό τούς ἀνθρώπους, ἀπαλλάσσεται ἀπό ἁμαρτίες καί βρίσκει βοήθεια ἀπό τόν

Θεό ανάλογη μέ τή θλίψη.

✱

Ἄπό ἐκείνους πού ἀδικοῦν φανερά, πιά πονηρός εἶναι ἐκεῖνος πού ἀδικεῖ κρυφά, γι' αὐτό καί κολάζεται σκληρότερα.

✱

Ὅποιος προσεύχεται γιά τούς ἀνθρώπους πού τόν ἀδικοῦν, χτυπᾷ μέ ὀρμή τούς δαίμονες. Ὅποιος ἐναντιώνεται στούς ἀνθρώπους πού τόν ἀδικοῦν, πληγώνεται ἀπό τούς δαίμονες.

✱

Μήν προσπαθεῖς νά λύσεις τά δύσκολα προβλήματα μέ φιλονικία, ἀλλά μέ τά μέσα πού ἐπιβάλλει ὁ πνευματικός νόμος, δηλαδή μέ τήν ὑπομονή, τήν προσευχή καί τήν ἀπλότητα τῆς ἐλπίδας.

✱

Καλύτερα νά σέ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι παρά οἱ δαίμονες. Ἐκεῖνος πού εὐαρεστεῖ τόν Κύριο, τούς νίκησε καί τούς δύο.

✱

Στόν καιρό τῆς θλίψεως νά προσέχεις τήν ἐπίθεση τῆς ἡδονῆς. Γιατί τότε γίνεται εὐκόλα ἀποδεκτή, ἐπειδή παρηγορεῖ τή θλίψη.

✱

Φωτιά πού καίει εἶναι ἡ ἁμαρτία. Ὅσο, λοιπόν, ἐλαττώνεις τό ὑλικό πού τήν τροφοδοτεῖ, τόσο καί θά σβήνεται. Καί ὅσο προσθέτεις ὑλικό, τόσο καί θά φουντώνει.

✱

Μήν ἀφήσεις ἁμαρτία χωρίς νά τήν ἐξαλείψεις, ἀκόμα κι ἂν εἶναι πολύ μικρή, γιά νά μή σέ παρασύρει μετά σέ μεγαλύτερα κακά.

✱

Τά μικρά ἁμαρτήματα ὁ διάβολος μάς τά παρου-

σιάζει ἀσήμαντα, ἐπειδὴ μέ ἄλλον τρόπον δέν μπορεῖ νά μᾶς ὀδηγήσει σέ μεγαλύτερα κακά.

✱

Ὅταν ἀμαρτήσεις κρυφά, μὴν προσπαθήσεις νά κρυφτεῖς. Γιατί «ὅλα εἶναι γυμνά καί ξεσκεπασμένα στά μάτια τοῦ Κυρίου» (Ἐβρ. 4:13), στόν ὁποῖο θά λογοδοτήσουμε γιά τίς πράξεις μας.

✱

Γιά ὅποιον ἀμαρτάνει φανερά, χωρὶς νά μετανοεῖ, καί δέν παθαίνει τίποτα μέχρι τόν θάνατό του, νά πιστεύεις πῶς ἡ Κρίση θά εἶναι ἀνελέητη.

✱

Ὅπως τούς ἀνόρεχτους τούς ὠφελεῖ ἡ πικρὴ ἀψιθιά, γιατί τούς ἀνοίγει τήν ὄρεξη, ἔτσι καί τούς κακότροπους τούς συμφέρει νά παθαίνουν συμφορές, γιατί τούς κάνουν νά μετανοοῦν.

✱

Ἄν ἐξετάζεις τίς δικές σου ἀμαρτίες καί ὄχι τοῦ πλησίον σου, ποτέ δέν θά λεηλατήσουν οἱ δαίμονες τό πνευματικό ἐργαστήριό τοῦ νοῦ σου.

✱

Ἄς ὑποθέσουμε πῶς εἶναι δώδεκα τά πάθη. Ἄν ἀγαπήσεις ἓνα ἀπ' αὐτά μέ τή θέλησή σου, εἶναι ἱκανό νά ἀναπληρώσει καί τά ἄλλα ἔντεκα.

✱

Αἰτίες κάθε κακίας εἶναι ἡ κενοδοξία καί ἡ φιληδονία. Ἐκεῖνος πού δέν τίς μίσησε αὐτές, δέν νικᾷ κατένενα πάθος.

✱

Ρίζα ὅλων τῶν κακῶν ἔχει ὀνομαστεῖ ἡ φιλαργυρία (βλ. Α' Τιμ. 6:10). Αὐτή, ὡστόσο, σαφῶς ἀποτελεῖται ἀπό τήν κενοδοξία καί τή φιληδονία. Ἀπ' αὐτά τά τρία πάθη, τή φιλαργυρία, τήν κενοδοξία καί τή φιληδονία, τυφλώνεται ὁ νοῦς.

✱

Ἐξαιτίας αὐτῶν τῶν παθῶν, ἔχουν αὐξηθεῖ τόσο πολὺ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους ὁ θυμὸς, ἡ ὀργή, οἱ πόλεμοι, οἱ φόνοι καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα κακά. Πρέπει, λοιπόν, νὰ τὰ μισήσουμε ὡς μητέρες τῶν κακῶν καὶ μητριές τῶν ἀρετῶν.

✱

Κάθε πράγμα ἀπὸ λίγο ἀρχίζει, καὶ σιγά-σιγά ἀναπτύσσεται καὶ μεγαλώνει.

✱

Τὰ κακά παίρνουν δύναμη τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ὅμοια καὶ τὰ καλὰ αὐξάνονται τὸ ἓνα μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ἄλλου, ὠθώντας ὅλο καὶ πιὸ μπροστὰ τὸν ἀνθρωπο πού μετέχει σ' αὐτά.

✱

Ὅταν βρίσκεσαι στὴν ἀρχὴ τοῦ κακοῦ, μὴ λές: «Δέν θά μὲ νικήσει». Γιατί ἔχεις ἤδη νικηθεῖ τόσο, ὅσο βρίσκεσαι μέσα στό κακό. Δίχτυ πολὺπλοκο εἶναι ἡ μέθοδος τῆς κακίας, κι ἐκεῖνος πού μπλέχτηκε λίγο, ἂν ἀμελήσει, σφίγγεται ὀλόκληρος μέσα σ' αὐτό.

✱

Ἀπὸ τὴ φιληδονία ἔρχεται ἡ ἀμέλεια καὶ ἀπὸ τὴν ἀμέλεια ἡ λήθη τῶν καλῶν. Γιατί ὁ Θεὸς ἔχει χαρίσει σέ ὅλους τὴ γνώση ἐκείνων πού μᾶς συμφέρουν.

✱

Ἡ φιλήδονη καρδιά γίνεται φυλακὴ καὶ ἀλυσίδα γιὰ τὴν ψυχὴ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου, ἐνῶ ἡ φιλόπονη καρδιά εἶναι πόρτα ἀνοιχτὴ στό ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

✱

Ἄν δέν θέλεις νὰ πάθεις κακό, μὴ θέλεις νὰ κάνεις κακό. Γιατί, ἀναπόφευκτα, τὸ ἓνα ἀκολουθεῖ τὸ ἄλλο. «Ὅ,τι σπέρνει ὁ ἀνθρωπος, αὐτὸ καὶ θά θερίσει» (Γαλ. 6:7). Ὅταν, λοιπόν, μὲ τὴ θέλησή μας σπέρνουμε τὰ κακά καὶ ἔπειτα χωρὶς τὴ θέλησή μας τὰ θερίζουμε,

πρέπει νά θαυμάζουμε τή δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ.

✱

Μή θέλεις ν' ἀκοῦς ξένες πονηρές πράξεις, γιατί ἔτσι ἐντυπώνονται μέσα σου καί τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αὐτῶν τῶν πράξεων.

✱

Ὅταν ἀκοῦς μέ εὐχαρίστηση ἄσχημα λόγια, νά θυμώνεις μέ τόν ἑαυτό σου καί ὄχι μ' ἐκεῖνον πού τά εἶπε. Γιατί ἄν ἡ ἀκοή σου εἶναι πονηρή, θά φορτώνεις τόν ἑαυτό σου μέ πονηρά ἀκούσματα.

✱

Ὅπως δέν εἶναι δυνατό νά βόσκουν μαζί πρόβατα καί λύκοι, ἔτσι δέν εἶναι δυνατό νά βρεῖ ἔλεος ἐκεῖνος πού ἐπιβουλεύεται τόν πλησίον του.

✱

Ὅπως δέν μποροῦν νά συνυπάρξουν τό νερό καί ἡ φωτιά, ἔτσι δέν μποροῦν νά συνυπάρξουν ἡ δικαιολογία καί ἡ ταπείνωση.

✱

Ἄν κανεῖς σέ ἐπαινεῖ ὑποκριτικά, περίμενε κάποια στιγμή καί νά σέ κατηγορήσει.

✱

Ἄν ὑπερηφανεύθηκες ἐπειδή σέ ἐπαίνεσαν, περίμενε ἀτιμία. Γιατί λέει ἡ Γραφή: «Ὅποιος ὑψώνει τόν ἑαυτό του, θά ταπεινωθεῖ» (Λουκ. 14:11).

✱

Ὅταν ἔχεις λογισμό πού σέ προτρέπει νά ζητήσεις ἀνθρώπινη δόξα, νά ξέρεις καλά ὅτι σοῦ προετοιμάζει αἰσχύνη.

✱

Ἐκεῖνος πού ἐπιζητεῖ τόν ἔπαινο, βρίσκειται μέσα στό πάθος. Κι ἐκεῖνος πού θρηνεῖ γιά θλίψη πού τοῦ ἤρθε, ἀγαπᾷ τήν ἡδονή.

✱

Υπάρχει ἔλεγχος πού γίνεται ἀπό κακία ἢ ἀπό ἄμυνα. Υπάρχει καί ἔλεγχος πού γίνεται ἀπό φόβο Θεοῦ καί ἀπό ἀγάπη πρὸς τὴν ἀλήθεια.

✱

Καλύτερα νά προσεύχεσαι μὲ εὐλάβεια γιὰ τὸν πλησίον σου, παρά νά τὸν ἐλέγχεις γιὰ κάθε του ἁμάρτημα.

✱

Πολλοί εἶναι οἱ τρόποι τῆς προσευχῆς καί διαφέρει ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο. Κανένας, ὅμως, τρόπος προσευχῆς δέν εἶναι ἐπιβλαβής, ἐκτός ἂν δέν εἶναι προσευχή ἀλλὰ σατανικὴ ἐνέργεια.

✱

Μὴν ὑπερηφανευθεῖς, ἂν χύνεις δάκρυα στὴν προσευχή σου. Εἶναι ὁ Χριστὸς πού ἄγγιξε τὰ μάτια σου καί θεράπευσε τὴν τύφλωση τοῦ νοῦ σου.

✱

Κάποιος ἄνθρωπος πού θέλησε νά κάνει κακό, προηγουμένως προσευχήθηκε νοερά ἀπὸ συνήθεια. Καί ἀφοῦ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἐμποδίστηκε ἀπὸ τὸ κακό, ὕστερα πολὺ Τὸν εὐχαρίστησε.

✱

Ἡ ἀγρυπνία, ἡ προσευχή καί ἡ ὑπομονή στίς θλίψεις φέρνουν στὴν καρδιά συντριβὴ ἀσφαλὴ καί ὠφέλιμη, ἀρκεῖ νά μὴν ἀνατρέψουμε τὴν ἰσορροπία τῶν τριῶν αὐτῶν μὲ τὴν ὑπερβολή. Ἐκεῖνος πού καλλιιεργεῖ ὑπομονετικά αὐτὲς τίς ἀρετές, θά λάβει βοήθεια καί σέ ἄλλες, ἐνῶ ἐκεῖνος πού ἀμελεῖ καί διασκορπίζεται ἐδῶ κι ἐκεῖ, θά νιώσει ἀφόρητη ὀδύνη τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του.

✱

Νά μὴ σκέφτεσαι καί νά μὴν κάνεις τίποτα χωρὶς σκοπὸ σύμφωνο μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Γιατί ἐκεῖνος πού βαδίζει χωρὶς σκοπὸ, μάταια κουράζεται.

✱

Υπάρχει πράξη πού φαίνεται καλή, αλλά ο σκοπός εκείνου πού τήν κάνει δέν εἶναι καλός. Υπάρχει καί ἄλλη πράξη πού φαίνεται κακή, αλλά ο σκοπός εκείνου πού τήν κάνει εἶναι καλός. Καί αὐτό συμβαίνει ὄχι μόνο σέ ἔργα ἀλλά καί σέ λόγια. Αὐτή ἡ ἀντίθεση πράξεως καί σκοποῦ ὀφείλεται ἄλλοτε σέ ἀπειρία ἢ ἄγνοια, ἄλλοτε σέ πονηρή διάθεση καί ἄλλοτε σέ εὐσεβή σκοπό.

✱

Ὁ Θεός τίς πράξεις μας τίς λογαριάζει σύμφωνα μέ τίς προθέσεις μας. Γιατί λέει ἡ Γραφή: «Νά σοῦ δώσει ὁ Κύριος κατά τήν καρδιά σου» (Ψαλμ. 19:5).

✱

Υπάρχει ἄνθρωπος πού φαινομενικά ἐκτελεῖ ἐντολή τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ εἶναι δοῦλος σέ πάθος καί μέ τούς πονηρούς λογισμούς καταστρέφει τήν καλή πράξη.

✱

Μήν καταφρονήσεις καί μήν παραμελήσεις ποτέ τούς λογισμούς σου. Γιατί ὁ Θεός γνωρίζει ἀλάθητα κάθε λογισμό.

✱

Ὁ Θεός κρίνει καί ζυγίζει κάθε σκέψη μας. Μπορεῖ τό ἴδιο πράγμα νά τό σκεφθεῖ κανείς ἢ μέ ἀπλό ἢ μέ ἐμπαθή τρόπο.

✱

Ἀκούγοντας τόν Κύριο νά λέει, «Ὅποιος δέν ἀπαρνηθεῖ ὅλα του τά ὑπάρχοντα, δέν εἶναι ἄξιος γιά μαθητῆς μου» (πρβλ. Λουκ. 14:33), μήν ἐννοήσεις ὅτι ἀναφέρεται μόνο στά χρήματα, ἀλλά καί σέ ὅλες τίς πράξεις τῆς κακίας.

✱

Ἐκεῖνος πού μετανοεῖ σωστά, περιπαίζεται ἀπό τούς ἀνόητους ἀνθρώπους. Καί αὐτό εἶναι σημάδι ὅτι εὐαρεστεῖ τόν Θεό.

✱

Ἡ ἀμέλεια στό νά κάνουμε ὅσα καλά μποροῦμε, δύσκολα συγχωρεῖται. Ἡ ἐλεημοσύνη, ὅμως, καί ἡ προσευχή ἀποκαθιστοῦν ἐκείνους πού ἀμέλησαν νά κάνουν τό καλό.

✱

Τίς ἐναλλαγές τῶν καλῶν καί τῶν κακῶν νά τίς δέχσαι μέ ἡρεμία. Ἔτσι ἐξομαλύνει ὁ Θεός τίς ἀνωμαλίες τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

✱

Μή λές ὅτι ἔρχεται ὁ πειρασμός χωρίς νά τό θέλεις. Γιατί ὅπωςδήποτε, κι ἂν δέν ἀγαπᾶς τήν ἀμαρτωλή πράξη, ἀγαπᾶς τίς αἰτίες της.

✱

Νά προσεύχεσαι νά μή σοῦ ἔρθει πειρασμός. Ἄν ὅμως ἔρθει, δέξου τον σάν δικό σου καί ὄχι σάν ξένο.

✱

Ἄν θέλεις νά σωθεῖς, ἀγάπησε τόν ἀληθινό λόγο καί μήν ἀποστραφεῖς ποτέ ἀδιάκριτα ἔλεγχο ἀπό ἄλλον.

✱

Τό στόμα τοῦ ταπεινόφρονα λέει τήν ἀλήθεια. Ὅποιος ἀντιλέγει στήν ἀλήθεια, εἶναι ὅμοιος μέ τόν ὑπηρέτη ἐκεῖνον πού ράπισε τόν Κύριο στό πρόσωπο.

✱

Ἄλλο εἶναι ἡ ἐκτέλεση ἐντολῆς καί ἄλλο ἀρετή, ἂν καί παίρνουν ἡ μία ἀπό τήν ἄλλη τίς ἀφορμές τῶν ἀγαθῶν. Ἐκτέλεση ἐντολῆς εἶναι τό νά κάνει κανεῖς τά διαταγμένα ἀπό τόν θεῖο νόμο. Ἀρετή, ὅμως, εἶναι τό νά τοῦ ἀρέσει ἀληθινά ἡ ἐκτέλεση τῆς θείας ἐντολῆς.

✱

Ὅπως τό φῶς τῆς ἡμέρας προέρχεται ἀπό τόν ἥλιο, ἔτσι καί κάθε ἀρετή προέρχεται ἀπό τόν Θεό.

✱

Ὅταν κατορθώσεις κάποια ἀρετή, θυμήσου τόν

Χριστό πού εἶπε: «Χωρίς ἐμένα, δέν μπορεῖτε νά κά-
νετε τίποτα» (Ίω. 15:5).

✱

Κάθε καλό ἔχει χαριστεῖ ἀπό τόν Κύριο στούς
ἀνθρώπους κατ' οἰκονομίαν· καί ἐκεῖνος πού πιστεύ-
ει ἔτσι, δέν θά τό χάσει ποτέ.

✱

Γιά τήν ντροπή πού θά σηκώσει κανεῖς μέ εὐχαρί-
στηση γιά τήν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, ἕκατό φορές πε-
ρισσότερο θά δοξαστεῖ ἀπό πολλούς ἀνθρώπους. Κα-
λύτερα, ὅμως, εἶναι νά ἐνεργεῖ κανεῖς τό κάθε καλό
μόνο γιά τά μελλοντικά ἀγαθά.

✱

Ἐκεῖνος πού ἔχει κάποιο πνευματικό χάρισμα καί
συμπονᾷ ἐκείνους πού δέν ἔχουν, μέ τή συμπόνια δια-
τηρεῖ τό χάρισμα. Ὁ ἀλαζόνας, ὅμως, θά τό χάσει, κα-
θώς χτυπιέται ἀπό τοὺς ἀλαζονικούς λογισμούς του.

✱

Ἡ καρδιά πού ἔχει ἔλεος γιά τοὺς ἄλλους, ἀναμφί-
βολα θά ἐλεηθεῖ. Εἶναι φανερό καί τό ἀντίθετο.

✱

Εἰρήνη εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπό τά πάθη, ἡ ὁποία δέν
βρίσκεται χωρίς τήν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

✱

Πάντοτε νά κάνεις τό καλό κατά τή δύναμή σου. Καί
ὅταν μπορεῖς νά κάνεις τό μεγαλύτερο, μὴν ἀρκεῖσαι
στό μικρότερο. Γιατί λέει ἡ Γραφή: «Ὅποιος γυρι-
ζει πίσω, δέν εἶναι κατάλληλος γιά τή βασιλεία τῶν
οὐρανῶν» (πρβλ. Λουκ. 9:62).

